

Proludium operis

duritatem commodum est fortitudinis, & constantiae symbolum; ut Magnus observat Gregorius lib. 5. Moral. c. 23. & lib. 20. c. 21. & l. 23. c. 16. & c. 28. dum premit illud Helius adatum ad Job ulceratum: tabescat caro illius, & osa, qua testa fuerant, nudabuntur; ita ar-
gutē: cum enim flagellis prementibus omnis exterior voluptas ateritur, interna fortitudinis osa nudatur. Quid autem hoc loco carnis nomine, nisi ipsa delectatio carnis accipitur? Vel quid per ossa, nisi virtutes anima designantur? Tabescit ergo caro & osa nudatur, quia dum flagellis arguentibus carnalis delectatio extenuatur, ea, qua dudum, quasi sub carne la-
tuerant virtutum fortia, patefunt. Decus no-
strum exterius ipsa huius mundi adversitate fœdatur, sed quid in nobis intrinsecus latebat, ostenditur. Cæsis namque Apostolis denuncia-
rum est, ne loquerentur ultra in nomine Jesu; sed magna exultatione gavisi sunt, quod digni-
habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pa-
ti, suisque adversariis cum fiducia responde-
runt: obediens oportet Deo magis, quam homi-
nibus. Ecce inter adversa validius fidei robur
emicuit: ecce concisa est integritas carni, sed
patefacta sunt ossa virtutum. En tibi qua ra-
tione Martyres dici possunt ex offesa fabri-
cati materia, ob præstantissimam utique in su-
beundis cruciatibus, & morte immanissima,
fortitudinem, & constantiam. Carnificinam su-
beunt, sed hoc non infirmitatis opus, sed ex-
imiae fortitudinis argumentum: sic enim off-
seam esse ostendunt ipsorum fabricam, & fidei
robur ostentant. Bellissimè proinde in Mar-
tyres cadunt illa Jeremiæ verba thren. 4. 7.
Thre. 4.7.

P. Del
Rio.

Ruper.

S. Hieron.

Infirmitas Christi est
carnificina in eos exprimita terror. Hoc enim sublatentis mysterii facer exprimit textus, dum pro costa ad Evæ formationem adempta, carnem tuisse restituam affirmat. Qua de re preclaris-
simè S. August. tract. 15. in Joan. & lib. 9. de Gene. ad litte. c. 18. S. Petrus Dam. ser. 66. de S. Columba, & S. Anaf. Synai. lib. 9. in Hexa. ubi ita: Dici posunt duas costæ Christi secun-
di Adami, eju Divinitas, & Humanitas: alie-
ra quidem (nempe caro) subjecta, & superata à somno mortis: Divinitas vero non subjecta, &
superata à somno mortis, sed aliorum subjecta altera costæ carnis. Quam quidem cum accepisset Deus, ædificavit eam in mulierem Ecclesiam, &
pro ea replevit Christi carnem: nam cum nos imperti-
stis Divinitatem, vicissim à nobis acceptit carnem. De qua permutatione Deo dicebat Da-
vid, aduersus Judæos exclamans, & dicens: ex-
probraverunt commutationem Christi tui, hoc est
carnem filii afficerunt probro, & contumeliam.
Etenim, quid fortius, quid ipsa Divinitate ro-
bustius nulli unquam adversitati cedente?
Nobisq; communione mirabiliter inuit commer-
ciū: nostram ipse suscepit infirmitatem, car-
nem induens, ut tormenta, & mortem verissimè subiret: largitus ille nobis est suæ divinitatis
robur eximum, ut quasi ex ipsa divinitatis fortitudine per gratiam compacti Martyrium perferre, & mortem oppetrere in fidei causa pos-
femus, omni ingruente adversitate superiores.
Idcirco Martyres, (ut alibi ostendo) vocantur ab Isaia c. 61. 3. Fortes iustitiae: hebraicè est: 10ai 513. Martires humanæ conditiones superiores.

Martyribus orat. 2. de illorum laudibus: homi-
nes (si modò homines dicendi, qui tanta magni-
tudine indolis excelluerunt) milites Christi, tan-
quam puerilem quandam amenitatem deridebant,
perinde ac si non corpora verberibus præberent,
sed corporum umbras. Qui cum carne carnem
deviciissent, & contemptu mortis, omnes tyran-
norum terrores magnitudine animi superasset,
humana conditione superiores visi sunt.
29 Ut vero concludam: Eva ad Adami exem-
plar, & similitudinem constructa, adjuto-
rium appellatur: faciamus ei adjutorium simile sibi. Onkelus Chaldaeus Interpres effert: fa-
ciam ei fulcrum, seu sustentaculum è regione illi. Quod scilicet adjumento sit perinde ac si duo manus porrigant auxiliatrices, uti Paulus Fa-
gius explicat. Cui consonat Moses Barcepha de paradiſo p. 1. c. 28. famina ut in lati, ita & in adversis ferendis sociam se viro præstare, inique onera omnia subire debet. Ex hebreo, pro simile sibi, vertas secundum ejus aspectum: vel quod sit coram eo. LXX. habent secundum eum: alii quasi eum. Qua translationum varia-
tate ostenditur, Eva Adamo simillima non solum in animo, sed etiam in corpore. Atque adeò sicut de Adamo statuimus, tuisse ad Christi crucifixi imaginem efformatum, sic etiam de Eva. Præterquam quod ædificata Eva est ad Adami similitudinem, qui jam tunc somno, id est mortis imagine corruptus, Christi è Cruce pendentis, & mortui, typus erat. Et quidem, ædificata dicitur Ecclesia, in suis præfertim Martyribus, nam in his maximè servatur ædifici symmetria, seu proportio cum suo exem.

28 Verum, unde tanta Martyribus fortitu-
do? Sanè non aliunde, quam à Christo paciente,
in Cruce dormiente, & confecto vulneribus. Ait
inquiries, infirmus ille appetet, & pavidus, sive in
horto orans, sive in Cruce pendens. Sapienti-
mè infirmitatem, & pavorem p. se tulit: sed
nostra, non sua, hæc infirmitas, & pavor est.

29 Verum, unde tanta Martyribus fortitu-
do? Sanè non aliunde, quam à Christo paciente,
in Cruce dormiente, & confecto vulneribus. Ait
inquires, infirmus ille appetet, & pavidus, sive in
horto orans, sive in Cruce pendens. Sapienti-
mè infirmitatem, & pavorem p. se tulit: sed
nostra, non sua, hæc infirmitas, & pavor est.

Cap. I. §. II.

exemplari, Christo videlicet in Cruce vulne-
rato, & mortuo. Inde Martyres, p. aliis ju-
re meritò vocitari debent adjutorium, fulcrum,
sustentaculum, omnino simile Christo: mutuas
enim sibi manus porrigit ad totius Ecclesiæ,
& religionis Christianæ onus portandum etiam
usque ad immanissimos cruciatus, & vitæ
dispendum. Imo S. Anaf. Synai. lib. 9. in
exam. putat, illa Dei verba non tam ad E-
vam, quam ad Ecclesiam spectare, quæ est
Christo adjutorium verissimum: nam qui est ad-
jutor, est adjutor in periculis, & rebus adversis,
ut qui vim repellat: & in Martyres cadit poti-
ssimum (ut liquet) qui non vi vim repellebant,
sed in suis corporibus horrendos cruciatus
perferentes æquo, ac letatissimo animo, vim ty-
rannorum illudabant. Ea propter eos appellat
S. Chrysost. ser. in Iuventinum, & Maximum
Martyres; columnas, & scopulos, & turres, &
candelabra. Nam Ecclesiam sicut columnæ fu-
stinent, sicut turres muniunt, & sicut scopuli om-
nes undarum assulitus repulerunt, multam inter-
im ipsi servantes tranquillitatem: sicut lumi-
naria tenebras impietas discusserint; & sicut
tauri, anima, promptitudine eadem, sta-
ve Christi jugum traxere. Parco pluribus: ista
sufficiant, ut ratum, firmumque maneat opus
Martyrii egregium, laboriosum, ac divinisimum
in accurata Adami, & Evæ formatione fuisse
delineatum. Cui existimationi major adhuc
splendor concilabitur ex his, quæ c. sequenti
jam, edifero.

C A P U T I I .

Triumphus Martyrum de tartaro Dracone,
prophetice celebratur à Deo, in ipsi mundi
primordiis, & sacra scriptura vestibulo.

30 Ost calamitosam primorum Parentum
ruinam, blandiente illis callidissima Dæ-
monis suasione veri, finuosi, ac lubrici Dra-
conis organo utentis, adeò in horto supremus
judeus, Deus ipse sub humana quadam forma:
ad se evocat apostatas: rei gefæ rationem red-
dant, expostulat: excusationes illi inepte p. ræ-
texunt, culpam tandem in serpente transfe-
rentes. Numen vero divinum, ut eit futurorum
præscius, quæ Ecclesiæ suæ glorias spectant;
cumque utrumque parentem tam accurate
efformasset, eti lapsum prænoverit, quia vi-
dit Martyrum nubes divinitus motas pietatem
distillaturas (ut ajebat supra Chrysost.) illustre
illud, ac princeps edidit vaticinium, serpenti
& ejus affectatoribus maledicens: inimicitias
ponam inter te, & mulierem, & semen tuum, &
semen illius; ipsa conteret caput tuum, & tu
in insidiaberis calcaneo ejus. Quod ad Martyrum
triumphos de stygo Dracone, & ejus affectis
infidelibus, & Christianorum persecutoribus
reportatos pertinere reor atque evincere con-
tendo: non absque ingenti sanè ipsorum Mar-
tyrum gloria sibi vindicantium priora Dei pa-
negyricæ vaticinantis verba.

§. I.

Heroina hæc mulier Christianam designat Ec-
clesiam; ejus semen Martyres sunt.

31 Hoc universum statui, necessum in pri-
mis est ut verum præscripti vaticini
sensus assequamur. At qui plurimorum Patrum
deinde. Quocirca, de cetero cum eo gerens
inimicitias, & conversa ad proprium virum
quemque

antiquorum mens est, mulieris nomine, de qua
hic fermo habetur, præsignari orthodoxam Ec-
clesiam, semen vero illius esse pios ejusdem
Ecclesiæ filios, qui Christi virtute suffulti vi-
ctoriam reportatur erant contra Diabolum, &
Diaboli semen, infideles, & impios. Ita S. Au-
gust. gust. t. 1. de Genesi contra Manichæos, lib. 2.
c. 18. t. 3. de Gene. ad litteram lib. 11. cap. 36.
t. 8. in Ps. 48. v. 6. & in Psalm. 103. concione
4. premens illud v. 26. Draco iste quem formati Ps. 103. 26.
ad illudendum ei. Sic etiam S. Hieron. diserte
in traditi. hebraicis super Gene. & in Ps. 9. ad
illa: in convertendo inimicum meum retrorsum:
& in c. 47. Ezech. v. 3. super illud, usque ad ta-
lor. Subscribunt S. Ambro. de fuga leculi c. 7.
S. Greg. l. 1. in Job c. 19. S. Chrysost. hom. 17. in
Gene. Ruper. lib. 2. de victoria Verbi Dei c.
17. S. Anaf. Syn. lib. 11. in Hexa. S. Beda. Hu-
go de S. Victor. Rabanus, Interlinealis, & mul-
ti alii ex recentioribus. Est etiam hæc interpre-
tatio Procopii Gazei super Genesim; qui ita
fatur: semen diaboli intelligit eos, qui secundum
ipsius imaginem conditi, & formati sunt. Semen
mulieris dicit illos, qui ex ipsa nascuntur, & vir-
tute prædicti sunt. Mulier namque typum gerit
Ecclesiæ. Unde merito putat nostri Jacobus
Gordonius to. 1. controversiarum, controv. 1. P. Gord.
de Verbo Dei c. 17. hæc de Ecclesia, & piis fide-
libus expositionem esse omnino litterariam.

32 Neque vero ea propter quidquā detrahō
celebri Sanctorum Patrum, & expositorum ve-
terum, ac recentiorum sententiae, jure quidem
optimo exiftimantur, hoc Geneleos vaticinū
ad Deiparam Virginem, & Christum ejus Fi-
lium spectare: sunt enim Jesus, & Maria par-
tes Ecclesiæ principaliores, & apicem in illa
tenent supremæ dignitatis, ac proinde quæ de
Ecclesia universali, & ejus filiis prædicari so-
lent, in illis cadunt potissimum. Præterquam
quod vera Christi Ecclesia nec consistere, aut
quidquam boni præstare potest sine spiritu
Christi, & sine suo supremo capite, qui est Christus:
interveniente etiam Deiparæ patrocinio,
quæ post Christum, fortissime contrivit Sata-
na caput; nobisque adjumento est ad conteren-
dum stygum Draconem; ut passim proclamant
sancti Ecclesiæ Proceres.

33 Statuo deinde, semen mulieris esse nomi-
natim fortissimos Ecclesiæ Martyres, quorum
hic de serpente, deceptore, & ejus semine, ser-
pentigenis infidelibus, & hæreticis tantoperè
illam oppugnantibus, victoria à Numine ma-
gno decantur. Ita sentire debent quotquot
de piis Ecclesiæ fidelibus prædictionem hanc
exponunt: cum Martyres sint præcipua, &
excellentiæ Ecclesiæ membra, qui suo san-
guine, & vitæ dispedio, Dæmonis caput con-
triverant, & innumerous christianæ religioni
peperere triumphos. Expressit mentem hanc
nostram S. Anaf. Synaita lib. 11. in Hexam. S. Synaita
ita luculent: non vides terribiles inimicitias
hujus Christi uxoris Ecclesiæ, quas habet ad-
versus serpentem. Non vides impressionem,
non vides certamen; idque cum tu primus ex-
periaris (loquitur cum Judæo, vel quovis alio
Ecclesiæ hoste) Quid enim non moliris? quod
genus pugnae non excitas? quam autem manum
non armas, ut eam obruas! Sed stat adhuc ma-
gis firma, & stabilis; & procedens adversus
enem, Christum non negat: & in his omnibus
superavimus, ut cum Paulo dicamus; &c. Sub-
dit deinde. Quocirca, de cetero cum eo gerens
inimicitias, & conversa ad proprium virum
quemque

Proludium operis

(nempe Christum) quotidie bello invaditur à satellitibus serpentis, persecutionem patitur, verberatur, torquetur, occiditur, vincitur, injuria afficitur, esuriens, nuda incdens, serviens, sitiens, liberis orbata, & membratum discripta, cū serpente autem neque fœdus, neque amicitiam iniens, sed etiamso oporteat millies subire mortem, promptio & alacri animo membra sua, & liberos igni tradit, & gladiis, & tormentis, potius quam cum serpente fœdus percutiat, & amicitiae obfides ei aut det, aut accipiat. Piè, & sapienter.

34 Illustrat etiam hanc interpretationem pulchre, & divinè S. Paulus ad Romanos scribens c. 16. 20. Ibi suaderet Christianis, primo, ut prudentes sint, & cauti sicut serpentes, dulcibus, & blandis perversorum hominum sermonibus non acquiescentes. Secundò, ut simplificatam columbinam præ se ferentes mala nesciant, aut sanè tanquam nesciant, se se gerint; ut scilicet sint innoxii, nescientes male agere, injuriam minimè repentes, etiam dum metuntur, & affiguntur: *volo vos sapientes esse in bono, & simplices in malo.* Subinde, Jesu Christi gratia gloriösè triumphaturos prædicti de improbus Tyrannis, & inquietis hominibus, & ipso eorum duce Satana, quos sub pedibus dabit Deus illis breviter conterendos: *Deus autem pacis conterat* (alii libri habent conteret) *Satanam sub pedibus velbris velociter.* *Gratia Domini nostri Jesu Christi vobis.* Quod omnino factum: ita enim fideles rorari sunt, ut deinceps maxime animis persecutionem Neronianam, & infinita propemodum cruciamenta pertulerint. Atque ita Satan, id est omnis spiritus, qui adversabatur credentibus, & ejus ministri idololatræ, & infideles dejecti sunt, conculati, & contriti. Quis ergo non videat ad Martyres hæc spectare, & dicta ab Apostolo fuisse cum apertissimo intuitu ad Genesis verba, quæ versamus? Rectè proinde S. Hieronimi, in traditi, in Gene, Vatablus, Strabon, Fuldenus, & docti recentiores, Eustius, Cornelius, & ali componunt Pauli affatum cum illo Genesio vaticinio.

35 Quò etiam respexisse Evangelista Joan. nesputandus est in Apoca. 12. ubi splendide describit hanc eandem Genesis faemnam Heroïnam, Ecclesiam scilicet illuminatam æquè, & cataphractam sole, luna, & stellæ: nec non ejus filios sub seminis metaphora v. 17. Draconem etiam magnum, rufum septemplici capite horrendum, & decem cornibus armatum, & in singulis capitibus coronas habentem singulas: illum eundem, qui Evam decepit, & decipere nittitur Ecclesias filios, quos inhians eorum sanguinem, avidissimè insequitur. Draco & ejus Angeli, semen certè ipsius, ex illa parte indiscriminatim pugnantes describuntur, contra mulierem, ejusque filios, eorumque copias ex hac parte. Serpens vero caudæ sua istibus, ac verberibus tertiam stellarum partem è cœlo dejecisse dicitur in terram: iſſusmodi stellas, illosputant esse nonnulli ex Interpretibus, quibus dæmonis persecutio corpoream attulit neminem, martyrio eos afficiendo. Aquæ flumen ex Draconis ore adversus mulierem emissum, Neronis persecutionem figurat. Bellum, quod cum omnibus mulieris filiis gerere decrevit, generales designat persecutions, quæ adversus omnes Christianos à Tyrannis Imperatoribus, Dæmonie instigante, sunt excitatae, in quibus tot Martyrum millia, pro fidei testimonio, mortem subiere. Sed tandem draco, & ejus se-

ctatores in terram dejecti sunt ad Ecclesiae pedes provoluti, conculcati, & depe diu. Legge ad hanc Apocal. visionem Ruperum lib. 6.

de operi. Spiritus S. libro unico de fortitudine Ruper.

c. 14. & 15. ubi mentem nostram fuse exprimit.

Illa ejus verba non præteream: *ò laudabilem Martyrum exercitum, qui de semine mulieris hujus sunt, vel fuerunt!* Prædicando pugnaverunt, patiendo vicerunt, moriendo triumpharunt. Foris draco prælibabatur, deinceps superabatur, foris frangebat vasa fictilia, deinceps antrea radiabat victoria; corporaliter moriendo vinci videbantur, spiritualiter victores coronabantur. De hoc Ecclesiae semine illud capias Iſaiæ c. 6. 12. *Semen sanctum erit, quod extiterit in ea.* Vel ex Hebreo: *erit columna, vel statim illius ipsius, aut statio militaris.*

Iſaiæ 6. 12.

S. II.

Publicum, & implacabile diffidium inter Ecclesiam, & Serpentem, inter Martyres, & Tyrannos.

36 Diffidium hoc significanter evincunt priora nostri vaticinii verba: *inimici tiam ponam inter te, & mulierem: & inter semen tuum, & semen illius.* Liquet ex proximè dictis per mulierem designari Ecclesiam orthodoxam; semen vero illius esse præsertim Martyres. Dei haec verba sunt ad antiquum serpentinum Luciferum cuius non aliud semen est, quam vel similes Dæmones pari in Ecclesiam, & ejus filios veneno armati, nec non illorum scatores Ethnici, Tyranni, & Hæretici, Christianæ religionis hostes acerrimi, & cruentis feris truculentiores. *Omnis electi* (ait Ruper.) *Ruper.* tam fæminei, quam virilis sexus, per mulierem, & semen illius intelligimus. Et contrario sicut per serpentem Diabolus, ita & per semen serpentis omnes iniqui, & maligni homines imitatores ejus recte intelliguntur. Ita etiam Isidorus, Clarius, Fagius, & alii: quod probant illis Christi verbis Joan. 8. *Vos ex Patre Diabolo Joan. 8. 44. estis, & desideria Patri vestri nullis facere,* ille homicida erat ab initio. Propterea ab Ecclesiae Patribus appellantur fidei christianæ adversarii, *Satana filii, filii Diaboli, Dæmonis progenies, Satanae progenies.* Ita S. Ignatius Martyr Epist. ad Trallia. S. Basili Epist. 141. Petrus Alexander. Epifacio, apud Theodor. lib. 4. c. 20. imo S. Paulus Acto. 13. 10.

37 Indicatur ergo illis verbis, *inimicitias ponam, publicum, & implacabile diffidium inter Ecclesiam, & serpentem; inter Martyres, & Tyrannos:* quod enim non *invidias* dixerit, sed *inimicitias*, hostiliter intellexit bella; apertam, & acrem pugnam. Non jam occultis dumtaxat technis, non obscuris invidiis agendum; nam viri fortes, fortium esse ajunt, non fraude, neque invidiose, sed palam, & aperte hostes ulcisci; neque splendidam, neque etiā firmam esse victoriæ, nisi ex condito depugnans animum quoque dejeris adversarii. Unde Euripides in Rheso.

*Vir nemo mentis alta clanculum velit
Occidere hostem sed vadens in conspectum.*

Sic Martyrum legiones pugnarunt, & expugnarunt tartareum Draconem, & Tyrannos; dum aperto Marte, Christum publicè confitentes, torti diversimodè sunt, innumeris cruciatis affecti, & mortem generosè oppeterunt; atque ita de Ecclesiae hostibus gloriösè triumpnarunt. Publicum etiam est Dæmonis odium in Christianos, quia omni tempore per impios Tyrannos

Tertull.

Cap. II. §. III.

Tyrannos igneo quodam furore grassatur, & vexat Ecclesiam multis, & acerbissimis cruciatis. Legendus Laertianus lib. 5. c. 16. & Tertullianus taxans Gentiles, qui fideles à Christiana religione avertire nitebantur tum blanditis, tum tormentorum saevitia. *Sed agnoscimus* (inquit) unde talia suggestur, quis rotum hoc agitat, & quomodo nunc astuta suadendi, nunc duritia saeviendi, ad constantiam nostram deiiciendam operetur. Ille felicet spiritus dæmoniacæ & angelica paratura, qui noster ob divorium emulus, & ob Dei gratiam invidus, de mentibus vestris adversus nos prelibatur, occultæ inspiratione, modulatis, & subornatis ad omnem, quam in primordio exorsi sumus & judicandi perversitatem, & saeviendi iniquitatem. Alludit ad 1. & 2. cap. quibus latissimè Romano-rum, & judicandi perversitatem, & saeviendi iniquitatem prosequitur. Tyrannos, inquit, agitari à Diabolo adversus Christianos, dum hos lecho addicunt, & obruncant. Et quidem rectè, nam qui Apocal. 6. 4. equo sedet rufo, diabolus est in Ecclesiae hostibus, quos tanquam equos furialiter agitat, ut explicat ibi Ticonius homil. 3. *equus rufus populus sinistro ex seffore suo Diabolo sanguinolentus.*

38 Columbas esse elegans, & opportunum Martyrum emblemata, alibi ostendo ad illa verba, si dormiatis inter medios clerorum penitentia columba deargemata. Ps. 67. 14. Ecclesia enim in suis oppressa Martyribus appellatur non semel in Canticus columba c. 2. v. 10. & v. 14. Et eò etiam spestat illud c. 1. 10. *mureculas autem faciemus tibi vermiculatas ergo: nam Hebraicè pro mureculas est thorim, id est turtures, species columbarum; vel etiam (ut noster Sanctius vuln.) columbae.* Pro vermiculatas LXX. effuerunt *çnuztor*, id est cum stigmatibus, panionibus, cicatricibus; quod Philo Carpa ibi, & S. Ambros. fer. 3. in P. 148. de Martyribus explicant, candidissimis Ecclesia columbis subflavo colore, ac sanguinis purpureo infectis. Quid ergo subinde? Exprimitur hac metaphora implacabile diffidium, & acris pugna inter Martyres, & stygium Draconem. Inimicitie enim inter columbam, & Draconem, ex naturæ Historiæ scriptoribus nota sunt fatis. Lege M. Varro. lib. 3. de re rustica c. 7. Vincent. lib. 20. speculi naturalis c. 30. Aldrovandus lib. 15. Ornithologæ c. 1. S. Petrus Damia. lib. 2. epist. 18. Diffidui ratio ex discordie triusque natura deducitur: est quippe Draco insidiosissimum, callidissimum, dolosissimum, ac malignissimum animal: contra verò columba, volucris mansueta, simplex, appetenda ultiōis ignara, & felle amaritudinis vacua. Unde commodum existimat hieroglyphicum Martyris mansueti, simplicis, innoxii, inimicitias gerentis cum Diabolo, & serpentigenis ejus aspercis verutis simis, atque Ecclesiae tantopere noxiis.

S. III.

Pulchra antithesis inter primos Parentes à stygio Dracone viatos, & Martyres Ecclesie in viatos.

39 **U**t hæc clareant, expendere lubet vim hebraicæ vocis *asth*, cui respondet in nostro vulgato *inimicitias ponam*: à radice *sth*, id est ponere arte, cura, ordine, ponere ornatus causa, disponere, componere, concinnare. Nonnulli existimant significare hoc verbum *inflaurare, renovare, reficere, restituere, perficere,* fame

Ad Rom.
16. 20.

S. Hieron.
Vatab.
Strabus.
Eust.
P. Corn.

Apo. 12. 1.
Mulier Apo-
calypтика
trumphos
Martyrum
designat.